

Gwary przejściowe

Autor: Halina Karaś

Gwary przejściowe, zwane też narzeczami przejściowymi, to zespół gwar pogranicznych, w których w różnych pozycjach fonetycznych i funkcjach występują cechy dwu (rzadziej kilku) sąsiednich dialektów. Zazwyczaj nasilenie cech jednego dialektu jest większe niż drugiego, a występujące zjawiska językowe odznaczają się pewną regularnością. Przyczyną powstawania gwar przejściowych jest brak ostrych granic między dialektami ludowymi. Przykładem gwar przejściowych są gwary tucholskie (zob. Bory Tucholskie), w których krzyżują się cechy gwar sąsiednich: kociewskich i krajniackich. Z gwarami krajniackimi łączy gwary tucholskie używanie w 2. osobie lmn. czasu teraźniejszego i przeszłego form typu: niesiecie, nieśliście, archaiczna forma Msc. lp. rodzaju męskiego rzeczowników – w boru, a wymowa miękkiego l’ łączy Bory Tucholskie z Kociewiem, Krajną i częścią Kaszub. Gwary przejściowe powstają także na pograniczu różnojęzycznym. Do takich należą np. gwary okolic Puszczy Białowieskiej (polsko-białorusko-ukraińskie) oraz gwary polsko-czeskie na południu (tzw. gwary laskie). Por. Gwary mieszane.